ECLI:LV:AT:2022:0920.A420267318.12.S
Lieta Nr. A420267318, SKA-132/2022
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2022.gada 20.septembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Vēsma Kakste, Veronika Krūmiņa, Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „LSK Studios" pieteikumu par konkrētu publiski tiesisko attiecību, kas tieši izriet no ārējā normatīvā akta, nepastāvēšanas konstatēšanu, sakarā ar SIA „LSK Studios" kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 15.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja SIA „LSK Studios" ir Latvijā reģistrēts komersants, kas citiem Eiropas Savienībā reģistrētiem grupas komersantiem sniedz pakalpojumu – tās nofilmēto, ierakstīto un uzglabāto azartspēļu videomateriālu pārdošanu. Pieteicēja pati neorganizē azartspēles.

Ar Azartspēļu un izložu likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, ietverts jauns regulējums par minēto pakalpojumu sniegšanu. Proti, likuma 1.panta 3.[1]punktā noteikts, ka azartspēļu pakalpojumu sniegšana ir šā likuma 5.pantā noteikto azartspēļu organizēšanai nepieciešamā satura radīšana, uzturēšana, piekļuves nodrošināšana vai tiešsaistes raidīšana, izņemot gadījumu, kad azartspēļu pakalpojumu sniegšana ir Latvijā licencēta azartspēļu organizētāja organizētās azartspēles sastāvdaļa. Savukārt saskaņā ar Azartspēļu un izložu likuma 80.[1]panta trešo daļu tiesības sniegt šā likuma 1.panta 3.[1]punktā minēto pakalpojumu komersantam dod Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas izsniegta azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licence. Pirms minētā regulējuma ieviešanas azartspēļu pakalpojumu sniegšanai pieteicējai nebija jāsaņem licences.

Lai noskaidrotu savus publiski tiesiskos pienākumus grozījumu sakarā, pieteicēja vērsās Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijā (turpmāk – inspekcija), lūdzot uzziņu par savām tiesībām. Inspekcija uzziņā norādīja, ka likuma grozījumi uz pieteicēju attiecas tādējādi, ka tai ir jāsaņem licence uzņēmējdarbības turpināšanai Latvijā kā jebkuram šā ārpakalpojuma nodrošinātājam, kas apkalpo kā Latvijas, tā citu Eiropas Savienības dalībvalstu komersantus.

[2] Nepiekrītot uzziņā paustajai tiesību normu interpretācijai, pieteicēja vērsās tiesā
ar pieteikumu par konkrētu publiski tiesisko attiecību, kas tieši izriet no ārējā normatīvā akta, nepastāvēšanas konstatēšanu, proti, ka pieteicējai, sniedzot azartspēļu pakalpojumus Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punkta izpratnē Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrētam uzņēmumam, kuram ir spēkā esoša azartspēļu organizēšanas licence citā Eiropas Savienības dalībvalstī, nav pienākuma saņemt Azartspēļu un izložu likuma 80.[1]pantā noteikto azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licenci.

Pieteicējas ieskatā, inspekcijas pozīcija ir diskriminējoša un brīvu pakalpojumu apriti ierobežojoša. Pieteicēja uzskata, ka likuma grozījumi interpretējami tādējādi, ka frāze „Latvijā licencēta azartspēļu organizētāja organizētās azartspēles sastāvdaļa" saprotama tādējādi, ka Latvijā reģistrētam azartspēļu organizētājam sniegtajiem filmēšanas pakalpojumiem pieteicējai nebūtu jāsaņem licence. Tomēr pieteicējai ir nepieciešams saņemt licenci, sniedzot pakalpojumus citā Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrētam azartspēļu organizatoram.

[3] Administratīvā apgabaltiesa, izskatot lietu apelācijas kārtībā, ar 2019.gada 15.jūlija spriedumu pieteikumu noraidīja.

Sprieduma pamatojums ir turpmāk minētie apsvērumi.

[3.1] Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[2]punkta izpratnē azartspēļu pakalpojumu sniedzējs ir komersants, kas Latvijas Republikas teritorijā rada, uztur vai no tās teritorijas sniedz šā panta 3.[1]punktā noteikto pakalpojumu.

Saskaņā ar Azartspēļu un izložu likuma 80.[1]panta trešo daļu azartspēļu pakalpojumus ir tiesīgs sniegt komersants, kurš ir saņēmis azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licenci. Atbilstoši Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punktā ietvertajam izņēmumam attiecīgas darbības nav uzskatāmas par azartspēļu pakalpojumu sniegšanu, ja izpildās šādi priekšnoteikumi: 1) azartspēļu organizēšanai nepieciešamā satura radīšanu, uzturēšanu, piekļuves nodrošināšanu vai tiešsaistes raidīšanu veic Latvijā reģistrēts (Azartspēļu un izložu likuma 8.panta 1.punkts) un Latvijā licencēts azartspēļu organizētājs; 2) azartspēļu organizēšanai nepieciešamā satura radīšanu, uzturēšanu, piekļuves nodrošināšanu vai tiešsaistes raidīšanu Latvijā licencētais azartspēļu organizētājs veic savas licencētās darbības ietvaros (Azartspēļu un izložu likuma 10.panta trešā daļa). Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punktā ietvertais azartspēļu pakalpojumu sniegšanas definējums, kā arī tiesību normā ietvertais izņēmums ir noteikts pietiekami skaidri, lai tiesību normas piemērotājam nerastos šaubas par tā saturu. Tiesību normā ir skaidri noteikts, ka normā ietvertais izņēmums ir attiecināms tikai uz azartspēļu organizētāja organizētajām azartspēlēm.

[3.2] No pieteicējas argumentiem izriet tās viedoklis, ka, lai komersants sniegtu azartspēļu pakalpojumu Latvijā licencētam azartspēļu organizētājam, licence nav jāsaņem, savukārt, lai sniegtu azartspēļu pakalpojumu citā Eiropas Savienības dalībvalstī licencētam azartspēļu organizatoram, licence ir jāsaņem, un šajā apstākļī pieteicēja saskata Līguma par Eiropas Savienības darbību 49. un 56.pantā noteikto principu pārkāpumu.

Attiecīgie pieteicējas argumenti balstās uz nepareizu Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punktā ietvertās tiesību normas izpratni. Minētā tiesību norma nav tulkojama tā, ka azartspēļu pakalpojuma sniegšanas licence nav nepieciešama komercsabiedrībai, kas attiecīgo pakalpojumu sniedz Latvijā licencētam azartspēļu organizētājam, bet ir nepieciešama komercsabiedrībai, kas attiecīgo pakalpojumu sniedz citā Eiropas Savienības dalībvalstī licencētam azartspēļu organizētājam. Minētā tiesību norma nozīmē, ka no pienākuma saņemt azartspēļu pakalpojuma sniegšanas licenci ir atbrīvots

Latvijā reģistrēts komersants, kurš ir saņēmis licenci azartspēļu organizēšanai Latvijas teritorijā.

[3.3] Jāņem vērā, ka Azartspēļu un izložu likuma mērķis ir nodrošināt sabiedrības interešu un spēlētāju tiesību aizsardzību (2.panta pirmā daļa). Lai to panāktu, ir izstrādāts komplekss uzraudzības un kontroles mehānisms.

Līdz 2018.gada 1.janvārim licence bija jāsaņem tikai azartspēļu organizēšanai. Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.punkta izpratnē azartspēļu organizētājs ir persona, kas Latvijas Republikā organizē azartspēles vai gūst ieņēmumus no šādas darbības.

Pamatā prezumējams, ka azartspēļu organizētājs pats veic visas azartspēļu nodrošināšanai nepieciešamās darbības, kas ietver arī azartspēļu organizēšanai nepieciešamā satura radīšanu, uzturēšanu, piekļuves nodrošināšanu vai tiešsaistes raidīšanu. Tāpēc ir pašsaprotami, ka šādu darbību veikšanai azartspēļu organizētājam vēl kāda licence nav nepieciešama – nepieciešamie uzraudzības un kontroles pasākumi tiek veikti, izsniedzot azartspēļu organizēšanas licenci. Tieši par šādu situāciju runā Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punkts, no kura izriet, ka gadījumā, kad azartspēļu pakalpojumu sniegšana ir Latvijā licencēta azartspēļu organizētāja organizētās azartspēles sastāvdaļa, tas nav uzskatāms (vēl arī) par azartspēļu pakalpojumu sniedzēju un secīgi viņam nav jāsaņem azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licence.

Minētā tiesību norma ir attiecināta uz Latvijā licencētu azartspēļu organizētāju, jo, kā jau tika norādīts iepriekš, azartspēļu organizētājs Latvijā var būt tikai Latvijā reģistrēta un licencēta kapitālsabiedrība. Minētā tiesību norma pati par sevi nav diskriminējoša, jo neparedz citas Eiropas Savienības dalībvalsts azartspēļu organizētāja tiesību ierobežojumu darbībai Latvijas teritorijā, bet gan nosaka Latvijā reģistrēta un licencēta azartspēļu organizētāja dubultas licencēšanas noliegumu.

Pieteicēja nav licencēts azartspēļu organizētājs ne Latvijā, ne citā Eiropas Savienības dalībvalstī (respektīvi, azartspēļu organizēšanai nepieciešamā satura radīšana, uzturēšana, piekļuves nodrošināšana vai tiešsaistes raidīšana nav tās kā licencēta azartspēļu organizētāja organizētās azartspēles sastāvdaļa), līdz ar to Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punktā ietvertais izņēmums nekādā veidā nav attiecināms uz pieteicēju. Tādējādi nav arī pamata vērtēt, vai ir pieļauts Līguma par Eiropas Savienības darbību 49. un 52.panta pārkāpums, Latvijas teritorijā liedzot darboties citā Eiropas Savienības dalībvalstī licencētam azartspēļu organizētājam.

[3.4] Pieteicēja ir vēlējusies noskaidrot, vai pienākums saņemt azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licenci var būt atkarīgs no tā, kādā valstī reģistrēts un licencēts azartspēļu organizētājs, kuram attiecīgais pakalpojums tiek sniegts. Taču, kā jau tika noskaidrots, azartspēļu pakalpojuma licencēšanas pienākums nav atkarīgs no azartspēļu organizētāja reģistrēšanas un licencēšanas vietas.

Pienākums saņemt licenci azartspēļu pakalpojuma sniegšanai izriet no apstākļa, ka komersants tieši Latvijas teritorijā rada, uztur vai no tās teritorijas sniedz attiecīgo pakalpojumu (Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[2]punkts).

Analizējot Eiropas Savienības Tiesas judikatūru kopsakarā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 49., 54. un 56.pantu, secināms, ka azartspēles ir joma, kurā katra Eiropas Savienības dalībvalsts var noteikt savas likuma prasības, normas un kritērijus, ņemot vērā savas valsts konkrēto situāciju – sociālo stāvokli, situāciju ar atkarīgajiem, kultūras, reliģisko, vēsturisko procesu ietekmi. Azartspēles nav harmonizētā nozare, un tas nozīmē, ka nav vienotas direktīvas vai regulas, kas noteiktu, ka visām Eiropas Savienības dalībvalstīm azartspēles ir jāregulē vienā noteiktā veidā. Vienīgi attiecīgais regulējums nedrīkst būt diskriminējošs.

Pienākums saņemt licenci azartspēļu pakalpojuma sniegšanai ir jebkuram komersantam, kurš Latvijas teritorijā rada, uztur vai no tās teritorijas sniedz attiecīgo pakalpojumu. Citstarp šis pienākums nav atkarīgs no apstākļa, kādas valsts azartspēļu organizētājam attiecīgais pakalpojums tiek sniegts, kā to norāda pieteicēja.

[4] Pieteicēja par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kuras pamatojums ir turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Apgabaltiesa ir kļūdaini norādījusi, ka Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punktā ietvertā strīdus norma ir nepārprotami skaidri saprotama. Pati inspekcija lietā sniegtajos paskaidrojumos normu tulko vēl šaurāk. Proti, ka licence azartspēļu pakalpojumu sniegšanai esot jāsaņem arī tiem Latvijā reģistrētajiem azartspēļu organizētājiem, kuri savu filmēto materiālu straumē citiem ārvalstīs reģistrētiem azartspēļu organizētājiem. Lietā joprojām nav noskaidrots frāzes „savām vajadzībām" saturs Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punkta kontekstā.

[4.2] Spriedumā nav motivēts tiesas viedoklis, kādēļ pieteicējas piedāvātā strīdus normas interpretācija ir nepareiza. Proti, kādēļ no tiesību normām nav saprotama kārtība, ka licence nav jāsaņem tādam azartspēļu pakalpojumu sniedzējam, kurš apkalpo Latvijā reģistrētu azartspēļu organizētāju. Apstāklis, ka tiesību norma, tiesas ieskatā, ir viennozīmīgi skaidra, nenozīmē, ka tā nav pretrunā ar Eiropas Savienības tiesībām.

[4.3] Vērtējot, vai pakalpojumu sniegšanas brīvības aizskārums veidojas tādēļ, ka citās Eiropas Savienības dalībvalstīs reģistrētiem azartspēļu pakalpojumu sniedzējiem nav jāsaņem licence Latvijā, tiesa selektīvi atsaucās uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, tādējādi pārkāpjot objektīvās izmeklēšanas principu. Tāpat tiesa, pamatojot pakalpojumu brīvas kustības ierobežojumus ar vispārējo valsts interešu apsvērumiem, nav norādījusi konkrētus pierādījumus, kas pamatotu šādu ierobežojumu. Šādus ierobežojumus var paredzēt, pamatojoties uz ekonomiska rakstura apsvērumiem, kuriem ir vispārējo interešu mērķis, tad, ja tie ir nepieciešami un piemēroti. Savukārt atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai nepieciešamība un piemērotība ir jāpamato ar konkrētiem pierādījumiem.

No strīdus normas anotācijas ir redzams, ka normas ieviešanas mērķis ir bijis ekonomisks – lai azartspēļu pakalpojumu sniedzējus varētu regulāri identificēt un uzraudzīt, kas savukārt ļaus vieglāk iekasēt nodokļus. Vienlaikus likumdevējs nav sniedzis argumentus ierobežojuma piemērotībai un samērīgumam.

[4.4] Apgabaltiesa nepamatoti atteicās vērsties Satversmes tiesā vai Eiropas Savienības Tiesā, lai noskaidrotu strīdus normas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90.pantam un Līguma par Eiropas Savienības darbību 49.un 56.pantam.

[5] Atbildētāja savos paskaidrojumos kasācijas sūdzību neatzīst.

Motīvu daļa

[6] Lietā ir strīds par tiesību normas – Azartspēļu un izložu likuma 1.panta 3.[1]punkta – interpretāciju, proti, vai pieteicējai, sniedzot azartspēļu pakalpojumus minētās normas izpratnē (nofilmēto, ierakstīto un uzglabāto azartspēļu videomateriālu pārdošana) Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrētam uzņēmumam, kuram ir spēkā esoša azartspēļu organizēšanas licence citā Eiropas Savienības dalībvalstī, ir pienākums saņemt Azartspēļu un izložu likuma 80.[1]pantā noteikto azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licenci.

[7] Administratīvā procesa likuma 349.panta ceturtā daļa paredz: ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā izvērstāks argumentu izklāsts nav nepieciešams.

Pārbaudījis apgabaltiesas sprieduma motivāciju, Senāts atzīst to par pareizu un pamatotu un tai pievienojas. Apgabaltiesa šīs lietas faktiskajiem

apstākļiem ir pareizi interpretējusi un piemērojusi strīdus tiesību normas atbilstoši to jēgai un mērķim (skat. šā sprieduma 3.punktu).

Papildus attiecībā uz kasācijas sūdzībā izteiktajiem argumentiem Senāts norāda turpmāko.

[8] Senāts atzīst par pamatotu un pievienojas spriedumā secinātajam, ka pieteicējas piedāvātā tiesību normas interpretācija, proti, ka licences azartspēļu pakalpojumu sniegšanai saņemšana ir atkarīga no tā, kurā valstī reģistrētam azartspēļu organizētājam tiek sniegti pakalpojumi, ir kļūdaina. Šādos apstākļos nav pamatots pieteicējas arguments, ka pret pieteicēju tiek īstenota diskriminējoša attieksme.

Pieteicēja nav norādījusi uz tādiem piemēriem, kuros strīdus norma faktiski tiktu interpretēta pieteicējas norādītajā veidā un komersantam, kurš sniedz azartspēļu pakalpojumus Latvijā reģistrētam azartspēļu organizētājam, nebūtu nepieciešams saņemt licenci savas komercdarbības veikšanai. Līdz ar to Senāts nekonstatē faktiski pieļautu atšķirīgu attieksmi no inspekcijas pret pieteicēju un kādu ar to salīdzināmā situācijā esošu komersantu.

[9] Pretēji pieteicējas norādītajam, apgabaltiesa nav pamatojusi pieteicējas pamatbrīvību ierobežojumus ar vispārējo interešu apsvērumiem. Tiesa secināja, ka lietā risināmais jautājums vispārīgi ir katras Eiropas Savienības dalībvalsts kompetencē, tomēr nacionālais regulējums pats par sevi nedrīkst būt tāds, kas paredz atšķirīgu attieksmi pret dažādu dalībvalstu subjektiem. Ņemot vērā, ka, pretēji pieteicējas nostājai, strīdus norma nav interpretējama un atbilstoši lietā esošajām ziņām arī faktiski netiek piemērota veidā, kas paustu atšķirīgu attieksmi, apgabaltiesa pamatoti nevērtēja strīdus normas atbilstību Līguma par Eiropas Savienības darbību regulējumam un nevērsās ar prejudiciālo jautājumu Eiropas Savienības Tiesā.

Jāuzsver, ka tiesību normas saturs ir noskaidrojams tieši interpretācijas ceļā. Tādēļ pieteicējas bažas, ka strīdus normu hipotētiski varētu saprast citādi, nav pamats, lai atzītu, ka ir noticis pieteicējas tiesību aizskārums un ka strīdus norma ierobežo pakalpojumu brīvu kustību Eiropas Savienībā.

[10] Pieteicējas arguments par inspekcijas veikto strīdus normas tulkojumu attiecībā par tādiem Latvijā reģistrētiem azartspēļu pakalpojumu organizētājiem, kuri savu filmēto materiālu pārdod ārvalstīs, neattiecas uz izskatāmo lietu, jo pieteicēja nav azartspēļu pakalpojumu organizētāja. Senāts nesaskata, un pieteicēja nav norādījusi, kā strīdus normas interpretācija šajā jautājumā varētu ietekmēt izskatāmās lietas rezultātu. Kā jau to ir konstatējusi apgabaltiesa, lietā nav strīda par to, ka pieteicēja nav azartspēļu pakalpojumu organizētāja, tādēļ minētais inspekcijas arguments un pieteicējas atspēkojums tam nav vērtējami šajā lietā.

[11] Ievērojot minēto, tiesas spriedums atstājams negrozīts, bet pieteicējas kasācijas sūdzība – noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 15.jūlija spriedumu, bet SIA „LSK Studios" kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

V. Kakste V. Krūmiņa R. Vīduša